«Безпека людини в сучасних умовах»

[Є. Ящеріцин, к. т. н., ст. викладач кафедри «ОП та НС» НТУ «ХПІ»]
#2-3 от 13.02.2012
«Безпека людини в сучасних умовах»
ІІІ Міжнародна науково-методична конференція
відбулася 8–9 грудня 2011 року в нашому університеті. Відкрив її ректор НТУ «ХПІ» професор Л. Л. Товажнянський (на знімку справа), який привітав учасників наукового форуму та звернув увагу на важливість цього заходу як для Харкова, так і для України в цілому. Із привітанням також виступили голова виконавчої дирекції фонду соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань України у Харківській області В. О. Предко та завідувач сектора інституту інноваційних технологій і змісту освіти О. В. Дашковська.

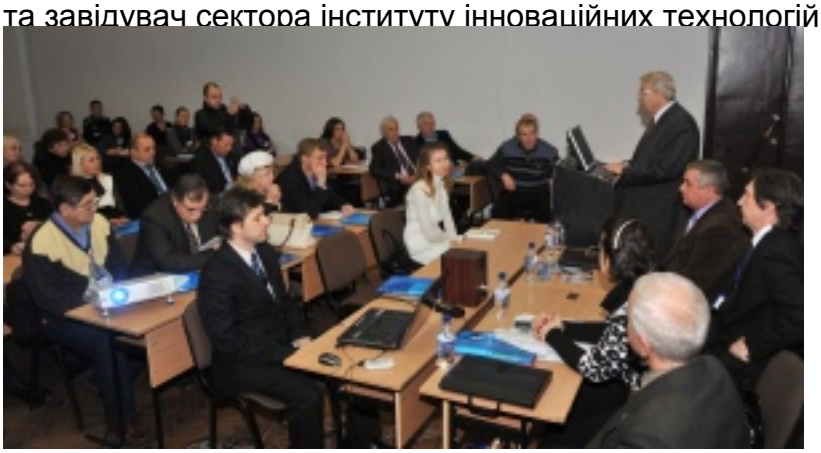

Організаторами конференції були Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, НТУ «ХПІ», Управління виконавчої дирекції фонду соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань України у Харківській області, Головне управління освіти і науки Харківської облдержадміністрації, Рада ректорів Харківського вузівського центру, Європейська асоціація з безпеки, Академія безпеки та основи здоров’я, Спілка фахівців з безпеки життєдіяльності (Харків).
У конференції взяли участь 141 фахівець з 24 вищих навчальних закладів, 7 установ та організацій, було заслухано 130 доповідей, у тому числі 51 – за участю магістрів, студентів і аспірантів.
Великий інтерес учасників та гостей конференції викликала виставка видань за майже сторіччя (від кінця XIX-го сторіччя) з фондів бібліотеки (знімок внизу), у яких відображені проблеми безпеки життєдіяльності. Вона була підготовлена співробітниками науково-технічної бібліотеки НТУ «ХПІ» – завідувачем відділу Н. В. Непран, головним бібліографом В. І. Куліш та завідувачем сектором Г. В. Павковою. Серед книг були і справжні раритети – видання кінця XIX та початку XX століть. Серед них – видання 1913 року «Охрана труда в промышленных предприятиях» під редакцією інж. А. А. Пресса, вступну статтю до якого «К вопросу об охране труда» написав перший директор нашого університету В. Л. Кирпичов. Ознайомитися з цими виданнями можна також на сайті науково-технічної бібліотеки НТУ «ХПІ» у розділах «Тематичні списки» та «Віртуальна виставка».
На пленарному засіданні конференції значна увага була приділена проведенню другої

міжнародної студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності». Її оргкомітет та журі створені на базі Жилінського університету, Словаччина (факультет спеціальної інженерії (ФСІ). У цьому інтелектуальному змаганні взяли участь 26 студентів з 11 країн світу (Україна, Росія, Словаччина, Німеччина, Польща, Чехія, США, Індія, Єгипет, Франція, Сирія). Нашу країну представляли Г. Вінокурова (Сумський державний університет), Ю. Євсеєва (НТУ «ХПІ», гр. МТ-47), Л. Одуд (м. Рівне, Національний університет водного господарства та природокористування), Ф. Дівінський (Одеська державна академія холоду), О. Вітер (м. Миколаїв, Національний університет кораблебудування ім. адмірала С. О. Макарова). Програма олімпіади складалася з трьох етапів: опитування за тестами, які складено за програмою із безпеки життєдіяльності; визначення свого біологічного віку та ділова гра «Біля озера». Призерами турніру у особистій першості стали: І місце – Ганна Вінокурова (Україна), ІІ місце – Міхаела Кавулякова (Словаччина), ІІІ місце – Томас Мартінек (Чехія), IV місце – Ю. Євсеєва (Україна). Враховуючи, що від кожної країни у змаганнях брала участь різна кількість студентів, підвести загальнокомандний підсумок можна було лише до певної міри, проте команди України та Словаччини показали найкращий рівень теоретичної підготовки.

У матеріалах конференції розглянуто питання, пов’язані з проблемами безпеки підприємств, сільського господарства, транспорту та навколишнього середовища, безпеки людини у сучасних умовах, моніторингу навколишнього середовища, ролі інформаційних та експертних систем у вирішенні питань безпеки життєдіяльності, а також робота спілки фахівців з БЖД у Харкові. Заслухавши та обговоривши пленарні та секційні доповіді, учасники конференції визначили важливість та пріоритетність питань безпеки життєдіяльності людини у сучасних умовах. Значення цих питань підсилюється другою хвилею світової економічної кризи та проведенням структурних реформ, проголошених керівництвом держави. Залишився низьким рівень життя людей в Україні, який, незважаючи на великий врожай у цьому році, не відповідає життєво необхідному біологічному рівню та продовжує погіршуватись у зв’язку зі складними економічними обставинами – невизначеність з ціною та обсягами постачання природного газу з Росії – та ускладненою майбутніми парламентськими виборами політичною ситуацією. Неоднозначно була сприйнята населенням пенсійна реформа, одним із головних пунктів якої є поступове підвищення пенсійного віку для жінок до 60 років.

Конференція визначила, що, як і в минулому році, продовжується негативна тенденція раннього старіння населення в Україні, епідемій туберкульозу, СНІДУ та інші проблеми. До цього ж додається низький рівень матеріальної бази у промисловості, що створює небезпеку як для життя працівників, так і всього населення. Немає суттєвого покращення стану довкілля, що відбивається на рівні захворюваності населення. З цих причин високим залишається рівень травматизму у побуті та на підприємствах.

Уряд України намагається вирішити питання із покращенням безпеки людини, але заходи, які застосовуються, малоефективні та не мають суттєвих позитивних результатів. Останні роки спостерігалась тенденція скорочення кількості годин, відведених на вивчення дисциплін із напрямку безпеки людини, більш того, скорочується взагалі обсяг таких

дисциплін. Проте, як і раніше, у державі є розуміння хибності такого процесу. Так, у доповіді А. В. Русаловського, О. І. Запорожця, Т. М. Горюн (Київ) розповідалось про державну атестацію з охорони праці випускників вищих навчальних закладів. Основними вимогами до її проведення є, відповідно до спільного наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Державного комітету з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду, включення відповідних розділів з питань охорони праці до робочих навчальних програм; введення окремих запитань з охорони праці до комплексних контрольно-кваліфікаційних завдань під час проведення державного іспиту; виконання відповідних розділів дипломних проектів (робіт) випускників вищих навчальних закладів та участь викладачів з охорони праці та цивільного захисту у роботі державних атестаційних комісій. Правомірним є ствердження авторів, що «без такої атестації здатність випускника – майбутнього фахівця, професіонала – видавати будь-які виробничі розпорядження чи команди не може бути визнана легітимною». Прикладом розуміння важливості попередньої думки авторів є те, що у довіднику типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців передбачена і така компетенція: «знати правила й норми охорони праці та протипожежного захисту».

У доповіді голови Спілки фахівців з безпеки життєдіяльності професора В. В. Березуцького було проведено аналіз сучасної ситуації в Україні та в світі, відзначено, що існує прямий зв’язок між станом економіки і рівнем життя населення. На жаль, ситуація у цій сфері залишається дуже складною, а в певних аспектах – навіть загрозливою для безпеки України та її майбутнього. Зокрема, це стосується погіршення епідемічної ситуації щодо ВІЛ/СНІДУ, туберкульозу; психічного та духовного здоров’я населення; теж саме стосується споживання наркотичних та психотропних заходів. Ситуація ускладнюється ще й тим, що погіршення соціально-економічного становища сприяє соціальному розшаруванню населення, поглиблює його поділ на бідних та багатих, що, в свою чергу, негативно впливає на процеси формування здорового способу життя.

Стосовно ситуації з викладанням навчальних дисциплін з напрямку БЖД професор В. В. Березуцький відзначив, що вона проходила під гаслом виконання нового наказу, відповідно до якого було підготовлено та видано типові програми з дисциплін «Охорона праці», «Охорона праці в галузі», «Цивільний захист» та «Безпека життєдіяльності». Стосовно проведеної роботи професор В. В. Березуцький також доповів, що у 2011 році проводилась робота щодо державної реєстрації Спілки фахівців з безпеки життєдіяльності як громадської організації, і на разі ця робота практично завершена.

З метою координації освітньо-наукової діяльності вузів України, що готують фахівців із напрямку БЖДЛ, учасники конференції вважають за доцільне продовжити практику проведення науково-методичних конференцій «Безпека людини в сучасних умовах», причому проведення наступної Спілка фахівців з безпеки життєдіяльності пропонує теж в НТУ «ХПІ».

Учасники конференції постановили зосередити увагу на розвитку та укріпленні контактів із фахівцями, які працюють у напрямку безпеки життєдіяльності Харкова та його регіону, інших міст та регіонів України, країн та асоціацій. Зважуючи на міжнародне значення вирішення проблеми безпеки життєдіяльності людини, необхідно знайти державні механізми щодо залучення спонсорів, які б допомагали фінансово у проведенні Міжнародних студентських олімпіад та засобів, що змогли б висвітлити на потрібному рівні ініціативу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, щодо конкретних заходів з питань покращення безпеки людини в світі. За активну науково-методичну роботу з безпеки життєдіяльності грамотами Спілки фахівців нагородили учасників конференції, у тому числі студентів та аспірантів.